Lietas Nr.C69256518
ECLI:LV:KUAT:2022:0113.C69256518.19.S

**SPRIEDUMS**
**Latvijas Republikas vārdā**
Liepājā 2022.gada 13.janvārī

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese Linda Vēbere
tiesnese Judīte Mauliņa un Liena Jansone

izskatīja atklātā izbraukuma tiesas sēdē civillietu /pers.A/ (pēc vārda un uzvārda maiņas /pers.A/) prasībā pret /pers.B/ par robežpunkta atrašanās vietas noteikšanu un robežu strīda atrisināšanu, /pers.B/ pretprasībā par īpašuma tiesību aizskāruma novēršanu sakarā ar /pers.B/ apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2020.gada 1.decembra spriedumu.

**Aprakstošā daļa**

[1] 2018.gada 20.jūnijā /pers.A/ (pēc vārda un uzvārda maiņas /pers.A/) cēlis tiesā prasību pret /pers.B/, lūdzot atjaunot īpašuma /adrese A/, robežu starp robežpunktiem Nr.4 un Nr.1 to saskarsmes posmā 136,80 m garumā ar īpašumu /adrese B/ atbilstoši sertificēta mērnieka 2018.gada 14.februāra atzinumam pievienotajai robežu shēmai un atjaunot robežzīmes Nr.1 atrašanās vietu apvidū atbilstoši zemes robežu plānā norādītajai koordinātei.

Prasībā norādīti vairāki fakti un prasības pamatojuma argumenti.

[1.1] 2008.gada 29.februārī zemesgrāmatā nostiprinātas prasītāja īpašuma tiesības uz īpašumu /adrese A/, kas sastāv no zemes 0,3187 ha un divām būvēm (sākotnējais īpašuma nosaukums – /adrese A/). Zeme 1992.gada 12.augustā piešķirta lietošanā, robežas instrumentāli uzmērītas 2002.gada 18.oktobrī, attiecīgais zemes robežu plāns reģistrēts Kadastra informācijas sistēmā.

1999.gada 28.jūnijā zemesgrāmatā nostiprinātas atbildētājas īpašuma tiesības uz īpašumu /adrese B/ (sākotnējais īpašuma nosaukums – /adrese B/). Šī īpašuma robežas nav uzmērītas, bet noteiktas ar ierādīšanas metodi 1993.gada 26.martā, attiecīgais zemes robežu plāns reģistrēts Kadastra informācijas sistēmā.

[1.2] Abu pierobežnieku starpā ilgstoši pastāv strīds par savstarpējo robežu punktos Nr.4 un Nr.1 (pēc /adrese A/ plāna).

Veicot robežu apsekošanas darbus pēc prasītāja iniciatīvas, mērnieks konstatēja, punkts Nr.4 nostiprināts ar žoga metāla stabu (reāli atrodas dabā), bet punkts Nr.1 netika atrasts. Tās atrašanās vietu dabā mērnieks noteica kā pagaidu robežzīmi, nostiprinot ar metāla stieni un sagatavoja atzinumu.

Prasītāja pieaicinātais mērnieks atzinumu sagatavoja atbilstoši Ministru kabineta 2011.gada 27.decembra noteikumu Nr.1019 „Zemes kadastrālās uzmērīšanas noteikumi" prasībām, taču robežzīmes Nr.1 atjaunošanas vietai apvidū nepiekrīt atbildētāja, līdz ar ko strīds risināms tiesā.

[1.3] Ja robežpunkta Nr.1 atrašanās vieta tiktu atjaunota, prasītājs varētu izmantot viņam piederošo zemi visā platībā, iekārtot ērtu piebrauktuvi īpašuma teritorijā no /Ielas nosaukums/ ielas puses, attiecīgi būtu iespējama lielāku kravu ievešana pagalmā, palielinātos attālums no būvēm līdz strīdus robežai vismaz par 2 – 2,5 metriem.

[1.4] Prasības pieteikumā izdarīta atsauce arī uz Civillikuma 1036., 1039., 1042., 1043., 1908.pantu.

[2] Atbildētāja cēlusi pretprasību par īpašuma tiesību aizskāruma novēršanu, lūdzot tiesu nekustamo īpašumu /adrese B/, kadastra apzīmējums /kadastra Nr. adresei B/, saskarsmes posmā ar nekustamo īpašumu /adrese A/, kadastra apzīmējums /kadastra Nr. adresei A/, atjaunot atbildētājai īpašuma tiesības atbilstoši /Apdzīvotas vietas nosaukums/ pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/reģistrētajiem 3,19 ha „atjaunojot 550 $m^2$ nelikumīgo pārklājumu".

Atbildētāja uzskata, ka pušu starpā pastāv strīds par to, kam pieder zemes platība 550 $m^2$, un strīdu nevar atrisināt izskatot tikai prasību par robežu pārbaudīšanu, jo, apmierinot prasību, atbildētājai tiek atņemtas īpašuma tiesības uz 550 $m^2$ zemes gabalu, jo ir izveidojies abu īpašumu pārklājums.

Pretprasība pamatota ar Civillikuma 1., 994., 1908., 1480., 1036., 1041., 1044.pantu.

Pirmās instances tiesa šo pretprasību pieņēmusi 2019.gada 26.novembrī un izskatījusi vienā tiesvedībā ar prasību.

[3] Ar Kurzemes rajona tiesas 2021.gada 1.decembra spriedumu prasība apmierināta, pretprasība noraidīta.

Apmierinot prasību, tiesa nospriedusi: atjaunot nekustamā īpašuma /adrese A/, ar kadastra Nr./kadastra Nr. adresei A/, robežu ar nekustamo īpašumu /adrese B/, kadastra Nr./kadastra Nr. adresei B/, starp robežpunktiem Nr.4 un Nr.1 to saskarsmes posmā 136,80 m garumā un atjaunot nekustamā īpašuma /adrese A/, kadastra Nr./kadastra Nr. adresei A/, robežzīmes Nr.1 atrašanās vietu apvidū atbilstoši sertificēta mērnieka /pers. C/ 2018.gada 14.februāra Atzinumam par iebildumu pamatotību un darbu turpināšanu un tam pievienotajai robežu shēmai.

[3.1] Tiesa nodibinājusi vairākus faktus, par kuriem strīds nepastāv.

[3.1.1] 1992.gada 12.augustā /Apdzīvotas vietas nosaukums/ pagasta TDP ar lēmumu piešķīra zemi lietošanā 0,30 ha platībā līdzīgās daļās būvju īpašniekiem /pers.A/ un /pers. D/.

Robežas instrumentāli uzmērītas 2002.gada 18.oktobrī, robežu plāna kopija izgatavota 2002.gada 29.oktobrī un 2002.gada 20.novembrī reģistrēta Kadastra informācijas sistēmā.

Ar /Apdzīvotas vietas nosaukums/ pagasta padomes 2003.gada 11.februāra lēmumu Nr.2.6 prasītājam piešķirta pastāvīgā lietošanā zeme 0,3185 ha platībā ar nosaukumu /adrese A/.

2007.gada 23.oktobrī Valsts zemes dienesta Ziemeļkurzemes reģionālā nodaļa ar lēmumu piešķīra prasītājam īpašumā par samaksu zemi 0,3187 ha platībā /adrese A/, /Apdzīvotas vietas nosaukums/ rajons, kadastra Nr./kadastra Nr. adresei A/(*lietas 1.sējuma 16.-17.lapa*).

Prasītājam 2008.gada 29.februārī /Apdzīvotas vietas nosaukums/ novada zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs B/nostiprinātas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /adrese A/ (iepriekš – /adrese A/), kadastra Nr./kadastra Nr. adresei A/, kas sastāv no zemesgabala 0,3187 ha ar kadastra apzīmējumu /kadastra Nr. adresei A/, uz zemesgabala atrodas dzīvojamā māja un viena palīgēka (*lietas 1.sējuma 10.lapa*).

Koroborācija notikusi, pamatojoties uz 2007.gada 8.novembra līgumu par zemes izpirkšanu un 1980.gada 2.oktobra pirkuma līgumu.

[3.1.2] Atbildētājai/pers. B/ uz 1999.gada 21.aprīļa dāvinājuma līguma un 1999.gada 10.maija pirkuma līguma pamata 1999.gada 28.jūnijā /Apdzīvotas vietas nosaukums/ pagasta zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs A/nostiprinātas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /adrese B/ (šobrīd – /adrese B/), kadastra Nr./kadastra Nr. adresei B/, kas sastāv no zemesgabala 3,09 ha, uz zemesgabala atrodas dzīvojamā māja un piecas saimniecības ēkas (*lietas 1.sējuma 12.lapa*).

1996.gada 26.jūnijā /Apdzīvotas vietas nosaukums/ pagasta zemes komisija ar lēmumu atjaunoja īpašuma tiesības uz zemi /adrese B/ 3,09 ha platībā līdzīgās daļās iepriekšējām īpašniecēm /pers.E/, /pers.F/, /pers. G/, /pers.H/, no kurām dāvinājuma un pirkuma darījumu rezultātā īpašuma tiesības 1999.gada 21.aprīlī un 10.maijā ieguva atbildētāja.

Nekustamā īpašuma /adrese B/ sastāvā ietilpstošā zemesgabala ar kadastra apzīmējums Nr./kadastra Nr. adresei B/robežas noteiktas, pamatojoties uz /Apdzīvotas vietas nosaukums/ pagasta TDP 1992.gada 12.augusta lēmumu un /Apdzīvotas vietas nosaukums/ pagasta Zemes komisijas 1996.gada 25.aprīļa lēmumu Nr.77 (*lietas 1.sējuma 41.lapa*).

Zemesgabala ar kadastra apzīmējumu Nr./kadastra Nr. adresei B/robežas apvidū pirmreizēji noteiktas 1995.gada 21.oktobrī ar ierādīšanas metodi, mērniekam sagatavojot zemes robežu ierādīšanas aktu, sadaļā par robežu saskaņošanu norādot, ka robežas ar saimniecību /adrese B/ saskaņo tās pārstāve /pers.E/, ar saimniecību /adrese A/ robežas saskaņotas 1993.gada 26.martā. Zemes robežu plāns sagatavots 1996.gada 27.jūnijā (*lietas 1.sējuma 41.-43.lapa*).

Sākotnējā īpašuma korroborācija notikusi 1996.gada 19.augustā.

[3.1.3] Prasītājam piederošais īpašums robežojas ar atbildētājai piederošo īpašumu un to kopējā robeža iet pa robežpunktiem Nr.1 (Nr.2 – atbildētājas īpašums) un Nr.4 (Nr.3 – atbildētājas īpašums).

Kopējās robežas robežpunkts Nr.1 (Nr.2) dabā nav atrodams un par šī robežpunkta atrašanās vietu dabā pušu starpā pastāv strīds.

[3.1.4] Robežpunkts Nr.4 nostiprināts apvidū ar žoga metāla stabu (reāli atrodas dabā), par to strīds nepastāv.

Robežpunkta Nr.1 noteikšana dabā ietekmē visu robežu starp robežpunktiem Nr.4 un Nr.1.

[3.2] Veicot robežu apsekošanas darbus pēc prasītāja iniciatīvas, mērnieks /pers. C/ konstatēja, ka robežzīme Nr.1 apvidū netika atrasta, tās atrašanās vietu dabā mērnieks noteica kā pagaidu robežzīmi, nostiprinot to ar metāla stieni un 2018.gada 14.februārī sagatavoja atzinumu par iebildumu pamatotību un darbu turpināšanu (turpmāk – Akts).

Robežzīmes Nr.1 atjaunošanas vietai apvidū nepiekrīt atbildētāja, 2017.gada 20.oktobrī robežu atjaunošanas akta iebildumu sadaļā atzīmējot, ka mērnieka norādītā robežzīmes vieta esot pretrunā ar viņas īpašumam sagatavoto zemes robežu plānu, atjaunojamā vieta iesniedzoties viņas īpašuma robežās.

[3.3] Lietā ir nodibināti robežu prasības nepieciešamie priekšnoteikumi, kas ļauj atzīt, ka strīds ir par zemes robežu īpašumu saskarsmes punktos, kas rada neskaidrības un aizskar abu īpašnieku Civillikuma 927., 1036., 1039., 1042.pantā garantētās tiesības.

[3.4] Izvērtējot lietā nodibinātos faktus, tiesa atzina, ka prasība ir apmierināma.

[3.4.1] Lai apvidū izmainītu vai atjaunotu reģistrētas zemes vienības vai zemes vienības daļas robežas, saskaņā ar Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma 15.panta 2.punktu ir jāveic īpašuma objekta vai zemes vienības daļas noteikšana.

Īpašuma objekta noteikšana ir pasākumu komplekss, kas sevī ietver zemes kadastrālo uzmērīšanu, kuras ierosināšanas un izpildes kārtību noteic Ministru kabineta 2011.gada 27.decembra noteikumi Nr.1019 „Zemes kadastrālās uzmērīšanas noteikumi" (turpmāk - Noteikumi Nr.1019).

[3.4.2] SIA „Metrum" sertificēts mērnieks /pers. C/ ir veicis Noteikumu Nr.1019 „Zemes kadastrālās uzmērīšanas noteikumi" 4.sadaļā paredzētās darbības īpašuma /adrese A/ strīdīgās robežas atjaunošanai, tai skaitā zemes robežu priekšizpēti, analizējot no ierosinātāja un Valsts zemes dienesta saņemtos zemes kadastrālās uzmērīšanas dokumentus, robežas apsekošanu apvidū, konstatējot tās stāvokli un noskaidrojot uzmērāmās zemes vienības robežas un robežpunktu stāvokļa atbilstību, pieaicinot zemes kadastrālās uzmērīšanas ierosinātāju, uzklausījis uzaicināto pierobežnieku viedokli par robežas atrašanās vietu apvidū, sagatavojis atzinumu par iebildumu pamatotību un darbu turpināšanu (*lietas 1.sējuma 18., 19., 21.-24.lapa*).

[3.4.3] 2018.gada 17.aprīlī atbildētājas pieaicinātais sertificētais mērnieks /pers. I/ ir sniedzis atzinumu, norādot ka situācija savstarpējā robežposmā vērtējama kā robežu neatbilstība, konkrēti kā robežu pārklāšanās. Materiāli par zemes vienību ar kadastra apzīmējumu /kadastra Nr. adresei B/ierādīšanu ir pieejami, par zemes vienību ar kadastra apzīmējumu /kadastra Nr. adresei A/ materiāli par ierādīšanu un uzmērīšanu VZD arhīvā nav. Līdz ar to nav iespējams salīdzināt, vai zemes vienības ar kadastra apzīmējumu /kadastra Nr. adresei A/kadastrālā uzmērīšana 2002.gada 18.oktobrī veikta korekti – atbilstoši 1993.gada 26.martā ierādītajām zemes robežām (*lietas 1.sējuma 26.lapa*).

[3.4.4] Atbildētājas iebildumi par to, ka 2002.gada 18.oktobrī, veicot prasītāja zemes īpašuma instrumentālu uzmērīšanu, viņa kā pierobežniece pie robežu noteikšanas nav pieaicināta, turklāt kopīgā robeža neatbilst 1995.gada 21.oktobrī sastādītajam atbildētājas īpašuma zemes robežu ierādīšanas aktam, ir nepamatoti, jo prasītāja zemes robežas, kuras, nostiprinot īpašuma tiesības zemesgrāmatā, noteica 2002.gada 18.oktobra zemes robežu plāns, no atbildētājas puses sākotnēji saskaņotas bez iebildumiem un nospraustas dabā.

Prasība par robežu pārbaudīšanu nav noraidāma tikai tāpēc vien, ka prasītājs dokumentu trūkuma dēļ nevar pierādīt sākotnējās robežas atrašanās vietu, un to, ka viņa īpašuma kadastrālā uzmērīšana ir veikta korekti.

[3.4.5] Secinot, ka robežojošā īpašuma /adrese B/ robežu ierādīšanas lietā ievietotajā abrisā norādītie attālumi nav viennozīmīgi izmantojami robežzīmes Nr.1 atjaunošanai, mērnieks /pers. C/ pamatoti veicis mērījumus fotoplānā Nr.4135, no kura sākotnēji uzliktas īpašuma /adrese B/ (/adrese B/) robežas, ko pieļauj Noteikumu Nr.1019 79.3.punkts.

[3.4.6] Robežzīme Nr.1, kas nostiprināta kā pagaidu robežzīme, atbilst zemes vienības /kadastra Nr. adresei A/ (prasītāja īpašums) zemes robežu plānam, savukārt ja robežzīme tiktu atjaunota atbilstoši atbildētājas īpašuma robežzīmei Nr.2, tā tiktu ievirzīta zemes vienībā /kadastra Nr. adresei A/ (prasītāja īpašums).

Strīdus robežzīmes noteikšana atbilstoši Aktam pievienotajai robežas shēmai nodrošinātu robežas atjaunošanu atbilstoši prasītāja īpašumā esošai zemes platībai.

[3.5] Atbildētājas celtā pretprasība nevar tikt apmierināta, jo lietā netiek iegūti pierādījumi tam, ka, apmierinot prasību, prasītāja faktiskais zemes lietojums sniedzas pāri prasītāja īpašuma robežām, un veido pretprasībā norādīto pārklājumu ar atbildētājas īpašumu 550 $m^2$.

[3.5.1] Faktiski pretprasība celta tādēļ, ka atbildētāja nepiekrīt prasībai, jo uzskata, ka robeža nosakāma atbilstoši īpašuma /adrese B/ 1996.gada 27.jūnijā zemes robežu plānam un viņai nav pieņemams arī cits kompromisa variants, jo pretējā gadījumā tiek būtiskā apmērā par 550 $m^2$ samazināta viņas īpašumā esošā zemes platība.

[3.5.2] Tā kā atbildētājas īpašuma sastāvā ietilpstošās zemes vienības robežas noteiktas ar ierādīšanas metodi, zemes vienības instrumentāla uzmērīšana nav tikusi veikta, tiesai nav objektīva pamata atzīt, ka faktiskā atbildētājas īpašumā esošā zemes platība ir identiska platībai, uz kādu atbildētājai zemesgrāmatā nostiprinātas īpašuma tiesības.

[3.5.3] Neskatoties uz to, ka visi robežstrīdā iesaistītie mērnieki ir nonākuši pie vienota secinājuma, ka starp abiem īpašumiem ir izveidojies

savstarpējās robežas pārklājums, minētais pārliecinoši nepierāda to, ka prasītāja īpašuma kopējā zemes platība būtu palielinājusies turklāt tieši uz atbildētājas īpašuma rēķina, turklāt šis palielinājums veido pretprasībā norādītos 550 $m^2$, kas ir ievērojama platība salīdzinājumā ar prasītāja īpašumā esošo zemes platību.

Turklāt iespējamais atbildētājas zemes platības samazinājums var būt saistīts gan ar atbildētājas īpašuma uzmērīšanas veidu, jo instrumentālā uzmērīšana ir ievērojami precīzāka nekā grafiskā, gan ar apstākli, ka atbildētājas īpašumam ir arī citi pierobežnieki, ne tikai prasītājs.

[3.5.4] Tā kā pretprasība pamatota ar Civillikuma 1041. un 1044.pantu, tiesa atzinusi, ka strīds par īpašuma tiesībām iepriekš minēto tiesību normu izpratnē starp pusēm nemaz nevar pastāvēt, ņemot vērā pastāvošo neatrisināto robežstrīdu un šis apstāklis attiecīgi liedz tiesai iespēju izspriest pretprasībā norādīto strīdu par īpašuma tiesību aizskāruma novēršanu, jo nav iespējams nodibināt, vai ir noticis atbildētājas īpašuma tiesību aizskārums, t.i., vai ir noticis atbildētājas īpašumā esošā zemesgabala samazinājums pretprasībā norādītajā apmērā un vai tas noticis, attiecīgi palielinoties prasītāja zemesgabala platībai.

[3.5.5] Atbildētājas īpašuma kadastrālā uzmērīšana nav veikta, to veikt šobrīd saskaņā ar Noteikumu Nr.1019 89.punktu liedz pušu starpā pastāvošais robežu strīds. Līdz ar ko atbildētājas apgalvojumi, ka pušu īpašumu savstarpējās robežas veido pārklājumu, balstās uz pieņēmumiem, kas nav pamatoti ar objektīviem pierādījumiem.

[4] Apelācijas sūdzību par spriedumu iesniegusi atbildētāja, norādot, ka pārsūdz to pilnībā.

Apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem un apsvērumiem.

[4.1] Iegūstot īpašumu, atbildētāja tika iepazīstināta ar tā sastāvu un četrām robežzīmēm, koka kupicām, kas bija dabā.

[4.2] Kopējo robežu ierādīšanā piedalījās /pers. D/. Pretenziju nebija, mutiski atbildētāja ar /pers. D/ vienojās par to, ka atsevišķos gadījumos drīkstēs izmantot atbildētājas īpašuma daļu par piebraucamo ceļu, tajā laikā starp abiem īpašumiem žoga nebija.

Visi strīdi radās 2002.gadā, kad īpašumu ieguva prasītājs.

[4.3] Spriedums ir pretrunīgs.

[4.3.1] Tiesa uzskata, ka robežas pirmreizēji noteiktas un ierādītas 1995.gada 21.oktobrī, bet 1995.gada 21.oktobra aktā norādīts, ka robežas ierādītas un saskaņotas 1993.gada 26.martā, kā arī tas, ka posmā no Nr.1 līdz Nr.2 robeža ierādīta pa koplietošanas ceļa malu. Ar ierādīšanas metodēm pirmreizēji noteiktās robežzīmes netiek mainītas, jo vispirms nosaka robežzīmju atrašanās vietas un tikai tad tiek aprēķināta zemes vienības platība, kas pie instrumentālās uzmērīšanas var mainīties.

[4.3.2] Jau 2004.gadā atbildētāja konstatēja, ka robežzīme ir nojaukta, tāpēc viņa vērsās Centrālajā zemes komisijā un robežzīme tika atjaunota sākotnējā vietā, nostiprinot to ar metāla stieni un kupicu, vadoties no esošām abrisām abiem īpašumiem.

Tā saglabājās līdz 2011.gadam, kad prasītājs, taisot piebraucamo ceļu savam īpašumam, kupicu apbēra, stieni nolieca paralēli ielai, vēlāk tas pazuda.

Līdz pat 2017.gadam atbildētāja neko nezināja par atbildētāja īpašuma uzmērīšanu 2002.gadā, jo netika pieaicināta.

Mērot prasītāja īpašumu, mērniekam obligāti bija jāievēro 2002.gada 18.oktobrī spēkā esošie normatīvie akti un jāaicina pierobežnieki.

[4.3.3] Tas, ka veidojas savstarpējo robežu pārklājums nav pieņēmums, bet gan lietā pierādīts fakts, uz ko norāda visi lietā iesaistītie mērnieki.

[4.4] Vadīties pēc /pers. C/ atzinuma nevar, jo viņa uzmērītie dati ir kļūdaini.

[4.5] Dokumenti no arhīva varēja būt izņemti speciāli, jo /Apdzīvotas vietas nosaukums/ arhīvs atradās blakus mērnieku kabinetiem un mērniekiem bija brīvi pieejams.

[5] Atbildētājas advokāts A.Raudiņš iesniedzis rakstveida paskaidrojumus, kuros papildus apelācijas sūdzībā minētajam norāda uz zemes platību atšķirībām attiecībā uz prasītājam piederošo zemes gabalu, lūdzot šo faktu vērtēt kopsakarā ar to, ka arhīvos nav atrodamas prasītāja zemes ierādīšanas un uzmērīšanas lietas.

[6] Apelācijas instances tiesas sēdē abas puses uzturēja spēkā savus paskaidrojumus, kas izteikti rakstveidā.

Prasītājs uzturēja spēkā prasību, neatzina pretprasību, atbildētāja uzturēja spēkā iesniegto apelācijas sūdzību un lūdza noraidīt prasību.

**Motīvu daļa**

[7] Tiesas kolēģija, izvērtējusi pušu paskaidrojumus un pārbaudījusi lietā iesniegtos pierādījumus, atzīst, ka prasība ir apmierināma daļēji, bet pretprasība noraidāma.

[8] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430.panta trešo daļu, kas nosaka, ka apelācijas tiesai nav jāpārbauda fakti, kuri konstatēti pirmās instances tiesā un netiek apstrīdēti apelācijas sūdzībā, tiesas kolēģija atzīst, ka vairāki fakti nav pakļaujami atkārtotai pārbaudei, jo par tiem strīds nepastāv, līdz ar ko šī sprieduma 3.1.punktā minētie fakti atkārtoti netiek pārbaudīti.

Vienlaicīgi spriedumā iekļaujami atsevišķi precizējumi par pirmās instances tiesā nodibinātajiem faktiem, ņemot vērā apelācijas sūdzībā izteiktos iebildumus.

Papildus tiesas kolēģija, pārbaudot pierādījumus, tajā skaitā lietā nopratināto liecinieku (mērnieku) liecības un izbraukuma tiesas sēdes laikā, iepazīstoties ar abu īpašumu izvietojumu dabā, atzīst par nodibinātiem vēl citus faktus, kuriem ir nozīme strīda atrisināšanā.

[8.1] Pirmās instances tiesa nav piešķirusi nozīmi izšķiramajā strīdā būtiskam faktam, ko pamatoti akcentē atbildētāja savā apelācijas sūdzībā.

Uzsākot robežu apsekošanas un atjaunošanas darbus, prasītāja pieaicinātais mērnieks pieprasīja vēsturiskos mērniecības dokumentus: viņa rīcībā nodoti atbildētājai piederošā īpašuma zemes ierādīšanas un kadastrālās uzmērīšanas lietas materiāli pilnā apjomā, savukārt attiecībā uz prasītāja īpašumu tikai zemes robežu plāns.

Prasītāja zemes ierādīšanas un uzmērīšanas lietas ir pazudušas (Valsts zemes dienesta arhīvā nav atrodamas), par to liecina lietā iesniegtās izziņas no Valsts zemes dienesta, turklāt šo faktu nenoliedz prasītājs.

No visu lietā atzinumus devušo sertificēto mērnieku atzinumiem un liecībām izriet secinājums, ka saimniecības /adrese A/ robežas sākotnēji bijušas ierādītas jeb noteiktas ar grafiskām metodēm jau 1993.gada 26.martā, taču nedz mērnieku, nedz tiesas rīcībā netiek nodota zemes ierādīšanas lieta.

Lietā tiek nodibināts, ka par robežu ierādīšanas darbu ar grafiskajām metodēm izpildi 1993.gadā, robežu instrumentālās uzmērīšanas darbu norisi 2002.gadā, robežu saskaņošanu un veiktajiem mērījumiem, ņemot vērā zemes kadastrālās ierādīšanas un uzmērīšanas lietu neesamību, informācijas un datu nav.

Ņemot vērā to, ka zemes vienības robežu uzmērīšanas lieta ir robežu uzmērīšanas procesā iegūto un izgatavoto tiesisko un tehnisko dokumentu kopa un tā ir nekustamā īpašuma lietas sastāvdaļa, tās neesamība dod pamatu slēdziena izdarīšanai, ka sertificētam mērniekam faktiski nav iespējams atbilstoši Noteikumu Nr.1019 prasībām veikt sākotnējo mērīšanas darbu likumības pārbaudi, proti, objektīvi nav iespējams salīdzināt un noteikt, vai 2002.gada 18.oktobrī veiktā uzmērīšana veikta korekti, t.i., atbilstoši 1993.gada 26.martā ierādītajām robežām.

[8.2] Jebkuros robežu noteikšanas jautājumos būtiski ir noskaidrot, vai sākotnēji (vēsturiski) ierādītās, noteiktās zemes robežas ir saskaņotas ar

pierobežniekiem. Šim faktam ir nozīme arī robežstrīdu risināšanā tiesā.

Atbildētāja apgalvo, ka par 2002.gadā veikto zemes iemērīšanu uzzinājusi tikai 2017.gadā, kad prasītājs uzsācis dabā izzudušās robežzīmes atjaunošanas procesu.

Tā kā prasītāja zemes uzmērīšanas lieta nav atrodama, bet iesniegtajā zemes robežu noteikšanas aktā (*lietas 1.sējuma 15.lapa*) nav atbildētājas paraksta, nav pamata neticēt apgalvojumam, ka viņa kā pierobežniece nav pieaicināta šajā mērniecības procesā, līdz ar ko nav varējusi normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izteikt iebildumus.

[8.2.1] Atbildētājas īpašuma zemes robežas apvidū pirmreizēji noteiktas 1995.gada 21.oktobrī ar ierādīšanas metodi, sastādīts zemes robežu ierādīšanas akts (*lietas 1.sējuma 63.lapa*), kurā sadaļā par robežu saskaņošanu norādīts, ka robežas saskaņotas ar saimniecības /adrese B/ pārstāvi /pers.E/, bet ar saimniecību /adrese A/ saskaņotas 1993.gada 26.martā. Robežu plāns sastādīts 1996.gada 27.jūnijā, reģistrēts kadastrā (*lietas 1.sējuma 62. un 63.lapa*).

[8.2.2] Prasītāja zemes robežas instrumentāli uzmērītas 2002.gada 18.oktobrī, plāns reģistrēts kadastra sistēmā, šajā plānā strīdus robežzīmei Nr.1 noteiktas koordinātas: X=354323,544; Y=446989,088 (*lietas 1.sējuma 11.lapa*).

No zemes robežu 2002.gada 18.oktobra noteikšanas akta (*lietas 1.sējuma 15.lapa*) redzams, ka to parakstījuši vairāki prasītāja pierobežnieki, izņemot atbildētāju.

Veicot prasītāja zemes uzmērīšanu, robežas nav saskaņotas ar atbildētāju, neskatoties uz to, ka viņas īpašumā esošās zemes robežas bija jau ierādītas, noteiktas, dabā nospraustas un saskaņotas, tajā skaitā ar tā laika saimniecības /adrese A/ tiesisko lietotāju (sk. *šī sprieduma 8.2.1.punktu*).

[8.2.3] Laikā, kad tika veikta konkrētā mērniecības darbība (iemērītas prasītāja zemes robežas), bija spēkā „Zemes vienību robežu uzmērīšanas instrukcija" (sk. *redakcijā, kas apstiprināta ar Valsts zemes dienesta ģenerāldirektora 2002.gada 14.aprīļa rīkojumu Nr.156; Pieejama https://www.vzd.gov.lv/lv/zemes-robezu-instrumentala-uzmerisana/rikojums_nr_156.pdf Resurss apskatīts 2022.gada 7.janvārī*).

Minētā Instrukcija, kura bija spēkā kopš 2002.gada 1.jūlija, paredzēja, ka mērniekam pirms robežu uzmērīšanas jāsaņem informācija (mērījumu dati, robeždati, abrisi u.c.) no iepriekš veikto zemes vienību robežu ierādīšanas/uzmērīšanas darbu lietām (2.5.1.punkts), savukārt 2.11.punkts paredzēja, ka pie robežu noteikšanas uzaicina [..], pierobežniekus vai viņu pilnvarotos pārstāvjus. Pierobežniekus, kuru zemēm robežas ar aktu jau noteiktas, nepieaicināja, ja uz kopējās robežas netiek ierīkotas jaunas robežzīmes.

Tā kā atbildētājai kā pierobežniecei zemes robežas ar aktu nebija noteiktas, bet tikai ierādītas, viņa bija jāpieaicina pie prasītāja zemes robežu uzmērīšanas.

Turklāt 2002.gada 18.oktobra aktā fiksēts, ka robežzīme Nr.1 tika nostiprināta ar metāla cauruli, savukārt 1995.gada 21.oktobra robežu ierādīšanas aktā – visi ierādītie robežpunkti dabā nostiprināti ar koka stabiem. Minētais dod pamatu secinājumam, ka uz kopējās robežas 2002.gadā, iespējams, tika ierīkota jauna robežzīme ar Nr.1, kas nesakrita ar robežzīmi Nr.2 atbildētājas īpašumā.

Pirmās instances tiesas secinājums, ka prasītāja zemes robežas no atbildētājas puses sākotnēji saskaņotas bez iebildumiem, ir nepamatots, jo nav pamatots ar faktiem un pierādījumiem.

[8.3] Atbildētājas apgalvojums (sk. *šī sprieduma 4.3.2.punktu*) par to, ka pēc viņas iniciatīvas jau 2004.gadā tika atjaunota strīdus robežzīme tās sākotnējā atrašanās vietā, vadoties pēc abu īpašumu abrisām, nav pierādīts. Apelācijas tiesā viņai tika izskaidrots, ka pierādījumi nav iesniegti. Prasītājs šo faktu noliedz, Valsts zemes dienests, atbildot uz mērnieka pieprasījumu, paziņoja, ka nav informācijas par šādu zemes robežu strīdu (*lietas 1.sējuma 18.-19.lapa*).

Taču izskatāmajā lietā nav izšķirošas nozīmes, kad konkrēti dabā izzuda strīdus robežzīme un kādā ceļā tas notika (apzināta mērķtiecīga darbība vai nejaušs notikums), jo tiesai jāizskata prasība par dabā neesošas robežzīmes atjaunošanu un šīs prasības mērķis ir pierobežnieku ilgstošo robežstrīdu izbeigšana.

[8.4] Pirmās instances tiesa pieļāvusi kļūdainu secinājumu par to, ka lietā nav iegūti ticami un pārliecinoši pierādījumi tam, ka abu īpašumu starpā veidojas savstarpējo robežu pārklāšanās.

Apelācijas instances tiesa atzīst, ka lietā pieaicināto mērnieku atzinumi un liecības norāda uz to, ka tiek identificēta robežu neatbilstība (pārklāšanās) robežposmā no robežzīmes Nr.1 līdz robežzīmei Nr.4 (prasītāja plānā) jeb Nr.2 un Nr.3 atbildētājas plānā.

Mērnieks /pers. J/, veicot robežu apsekošanu, sagatavojis robežu neatbilstības shēmu, kurā pēc spēkā esošajiem zemes robežu plāniem ir fiksēts zemes gabalu Nr./kadastra Nr. adresei B/ (atbildētājas īpašums) un Nr./kadastra Nr. adresei A/ (prasītāja īpašums) pārklājums 0,0550 ha jeb 550 $m^2$ (*lietas 1.sējuma 115.lapa*).

Turklāt šo faktu nenoliedz arī prasītājs savos paskaidrojumos uz apelācijas sūdzību.

[8.5] Prasītājam zemesgrāmatā nostiprinātas īpašuma tiesības uz zemi 0,3187 ha.

Pie īpašuma tiesību nostiprināšanas ņemts vērā kadastrā reģistrētais 2002.gada zemes robežu plāns, pēc kurā norādītajām robežpunktu koordinātām tikusi aprēķināta zemes platība.

Pārbaudot izvirzītos iebildumus (sk. *sprieduma 5.punktu*), tiesas kolēģija izvērtē faktus, kas nodibināmi ar lietā iesniegtajiem pierādījumiem.

Vēsturiski 1990.gada 31.oktobrī zvejniecības kolhozs piešķīra /pers.A/ piemājas zemi līdz 0,5 ha (*lietas 1.sējuma 13.lapa*).

Īpašuma /adrese A/ zemes robežu noteikšanas aktā (*lietas 1.sējuma 15.lapa*) minēts, ka konkrētā mērniecības darbība tiek veikta, pamatojoties uz:

1) 1992.gada 12.augusta /Apdzīvotas vietas nosaukums/ TDP lēmumu (*lietas 1.sējuma 14.lapa*), no tā izriet, ka /Pers.D un pers A/ piešķirta kopīpašumā zeme 0,3 ha piemājas saimniecības /adrese A/ veidošanai;

2) 2002.gada 8.marta Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2002.gada 8.marta spriedumu lietā Nr.C-1314-02;

3) 2002.gada 4.jūnija /Apdzīvotas vietas nosaukums/ pagasta padomes lēmumu Nr.8 (šāds lēmums lietā nav iesniegts).

Ar /Apdzīvotas vietas nosaukums/ padomes 2003.gada 11.februāra lēmumu Nr.2.6 prasītājam par samaksu piešķirta pastāvīgā lietošanā zeme 0,3185 ha. Tā kā minētais lēmums pieņemts jau pēc zemes robežu uzmērīšanas, tad nav loģiska izskaidrojuma platību atšķirībām, jo prasītājam zeme iemērīta instrumentāli.

Lietā nodibināts, ka nav saglabājusies ne tikai prasītāja īpašuma zemes uzmērīšanas lieta, bet arī materiāli par zemes vienības /adrese A/ robežu ierādīšanu un noteikšanu, kas veikta 1993.gada 26.martā. Attiecīgi nav iespējams pārbaudīt šo mērniecības procesu un tajā veiktos mērījumus.

Taču jebkurā gadījumā jāņem vērā, ka platību atšķirības ir pieļaujamo atkāpju ietvaros, jo 8.2.3.punktā minētās instrukcijas 2.3.punkts paredzēja, ka gadījumos, kad ar ierādīšanas metodi uz kontūru fotokartēm noteiktās robežas tiek uzmērītas instrumentāli, zemes platību atšķirība uzskatāma par pieļaujamu, ja tā nepārsniedz 2.2.2. un 2.2.3.punktā noteiktos lielumus. Robežu instrumentālās uzmērīšanas rezultātā iegūtie aktualizētie mērniecības dati ir pamats zemes vienības platības precizēšanai Nekustamā īpašuma valsts kadastrā un zemesgrāmatā.

Līdz ar ko minētais fakts nevar ietekmēt strīda risinājumu.

[8.6] Pārbaudot Valsts kadastra datus un izbraukuma tiesas sēdes laikā iepazīstoties ar īpašumu sastāvu dabā, tiek precizēts, ka uz prasītājam

piederošās zemes atrodas nevis divas (kā tas ierakstīts zemesgrāmatā), bet trīs būves, proti, viena palīgēka (šķūnis) ar kadastra apzīmējumu Nr./numurs C/nav koroborēta zemesgrāmatā, taču šī būve atrodas cieši klāt strīdus robežai ar atbildētājas īpašumu. Atbilstoši ierakstiem kadastrā šī būve nodota ekspluatācijā 1990.gadā. Minētajam faktam ir nozīme, ņemot vērā vienu no prasības pamatojumam izvirzītajiem argumentiem (sk. *š ī sprieduma 1.3.punktu*).

[8.7] Pašvaldības autoceļš laika periodā no 2011.gada līdz 2012.gadam rekonstruēts (*lietas 1.sējuma 116.-149.lapa*) un tā klātnes novietojums kopš robežu sākotnējās noteikšanas brīža ir mainījies, ar ko daļēji var tikt izskaidrotas visu lietā iesaistīto mērnieku veikto uzmērījumu atšķirības, jo mērījumi tika piesaistīti pie /Ielas nosaukums/ ielas ass līnijas. Pēc ceļa rekonstrukcijas tā asfaltētās daļas platums ir 4 metri, izbūvētas jeb nostiprinātas ar šķembu maisījumu tika arī ceļa nomales – pa 1 metram gar abām ceļa malām.

[8.8] Pati atbildētāja apliecina, ka viņai bija mutiska vienošanās ar iepriekšējo nekustamā īpašuma /adrese A/ īpašnieci par to, ka kaimiņi izmanto viņai piederošo zemi pie abu īpašumu savstarpējās robežas aptuveni 1,5 m platumā

Izbraukuma tiesas sēdē atbildētāja apstiprināja, ka jau kopš 2005. vai 2006.gada abus īpašumus norobežo prasītāja uzceltais žogs, kurš uzcelts uz viņai iemērītās zemes, un viņai ir tiesības prasīt tā nojaukšanu, taču līdz šim tas nav darīts.

[9] Izejot no tiesā celtās prasības priekšmeta un pamata un ņemot vērā, ka attiecībā uz visiem strīdiem, kas saistīti ar zemes kadastrālo uzmērīšanu, ir noteikta strīdu ārpustiesas risināšanas procedūra (Noteikumi Nr.1019), tiesas kolēģija izbraukuma tiesas sēdē precizēja un abas puses apliecināja, ka par robežpunktu Nr.4 prasītāja īpašumā (attiecīgi Nr.3 atbildētājas īpašumā), strīds nav ticis ierosināts Noteikumu Nr.1019 noteiktajā kārtībā un faktiski nepastāv. Par minēto liecina mērnieka gan /pers. C/, gan /pers. I/ atzinumi un tiem pievienotie zemes robežu izmaiņu projekti, proti, strīds pastāvējis tikai par vienu robežpunktu, līdz ar ko robežpunkts Nr.4 nav strīda priekšmets izskatāmajā lietā.

Uzsākot robežstrīda risināšanu, tā ierosinātājam ir tiesības paļauties uz to, ka strīds pastāvēs tikai par to robežpunktu (robežu), pret kuras izvietojumu dabā vai atjaunošanu ir tikuši celti iebildumi.

Atbildētāja robežas atjaunošanas aktā sadaļā „Iebildumi" norādījusi tikai un vienīgi iebildumus pret robežzīmes Nr.1 atrašanās vietu dabā, iebildumi pret robežzīmi Nr.4 netika izteikti, līdz ar ko mērnieks /pers. C/ Aktā fiksējis, ka atbildētājai nav iebildumu pret robežzīmes Nr.3 (žoga metāla stabs) izvietojumu dabā, kas kopīgs ar prasītāja zemes vienību.

Atbildētājas vēlāk celtās ierunas attiecībā uz robežpunktu Nr.3 (pēc viņas plāna un Nr.4 pēc prasītāja plāna) netiek ņemtas vērā, jo strīds par šo robežpunktu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nav ierosināts un risināts ārpustiesas kārtībā.

Turklāt tiesai izskatāmās prasības ietvaros nav jānosaka robežas garums, jo strīds tiesā ierosināts tikai par strīdus robežpunkta atrašanās vietas apvidū noteikšanu, bet strīds par kopējās robežas garuma pārbaudīšanu un noteikšanu atbilstoši Noteikumiem Nr.1019 nav ierosināts.

Gadījumā, ja neviens no robežojošo zemes īpašumu īpašniekiem nav normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā iniciējis īpašuma objekta noteikšanu ar mērķi izmainīt apvidū noteikto robežu, saistošo nozīmi atbilstoši Nekustamā īpašuma valsts kadastra likumam un uz tā pamata izdotajiem Noteikumiem Nr.1019 saglabā tā apvidū noteiktā robeža, kura aprakstīta zemes robežu noteikšanas aktos, atspoguļota zemesgrāmatā iesniegtajos robežojošo zemes īpašumu plānos, un kuras izvietojumu apvidū raksturo kadastrālās (vai pirmreizējās) uzmērīšanas materiālos aprakstītie un ar robežzīmēm apvidū nostiprinātie robežpunkti.

Izskatāmās lietas ietvaros nedz prasītājs, nedz atbildētāja nav iepriekšminētajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ierosinājuši citu apvidū noteiktu robežzīmju un robežu izmaiņas apvidū, līdz ar ko tiesai jāatrisina tikai jautājums par dabā zudušas robežzīmes Nr.1 (prasītāja robežu plānā) un Nr.2 (atbildētājas robežu plānā) atrašanās vietu, proti, tā jāatjauno, jo par tās atrašanās vietu pierobežnieki nav varējuši vienoties.

[10] Tiesā celtā prasība kvalificējama kā prasība par zemes robežu pārbaudīšanu.

Strīds par robežām var rasties gadījumā, ja robežas starp blakus esošajiem zemes īpašumiem ir nenoteiktas vai nezināmas, piemēram, robežzīmes pārvietotas citur vai izzudušas. Ikvienam īpašniekam ir pamatota interese precīzu zemes robežu ilgstošā pastāvēšanā. Robežu strīda gadījumā zemes īpašniekam ir tiesība celt tiesā prasību par robežu pārbaudīšanu (*actio finium regundorum*).

Juridiskajā literatūrā norādīts, ka robežu prasības nepieciešamie priekšnoteikumi ir: 1. lai prasītāja un atbildētāja zemes gabali būtu pierobežoti viens otram tanī apjomā, par kuru strīds cēlies;

2. strīdīgās zemes robežas nenoteiktība;

3. domu starpība starp prāvniekiem šai jautājumā.

Vienam no šiem priekšnoteikumiem iztrūkstot, uz strīdīgo zemes gabalu pieteikto prasījumu nevar uzskatīt kā strīdu par robežām (*actio finium regundorum*) un tāds nav padots nolikumu iespaidam, kas sevišķi izdoti šāda veida prasībām (sk. *Civillikumi ar paskaidrojumiem. Otrā grāmata. Lietu tiesības. Sastādījuši: Sen. F.Konradi un Rīgas apgabaltiesas loceklis A.Walter. Likuma teksts prof. Dr.iur A.Būmaņa, H.Ēlersa un J.Lauvas tulkojumā. 1935.g. "GRĀMATRŪPNIEKS" izdev., 122.lpp*).

Izskatāmajā lietā tiesa nodibina, ka robežzīme nav saglabājusies un tā nav identificējama dabā, pirmstiesas procesā pierobežniekiem nav izdevies vienoties par zudušās robežzīmes atrašanās vietu, līdz ar ko strīds risināms tiesā.

Apelācijas instances tiesas sēdē 2021.gada 14.septembrī atbildētājai tika izskaidrots, ka noraidīt tiesā celto prasību tiesa nav tiesīga, jo zemes robežu skaidrība un noteiktība ir abu pierobežnieku leģitīma interese, taču minētais nenozīmē, ka tiesai dabā izzudusī robežzīme jānosaka tieši pēc prasītāja piedāvātā risinājuma.

[11] Tiesas kolēģija konstatē, ka apelācijas sūdzībā nav ietverts neviens arguments attiecībā to, kā konkrēti izpaužas pirmās instances tiesas sprieduma nepareizība attiecībā uz pretprasības noraidīšanu. Taču apelācijas sūdzībā minēts, ka spriedums tiek pārsūdzēts pilnībā, līdz ar ko tiesas kolēģija atzīst, ka pretprasība ir noraidāma.

Izbraukuma tiesas sēdē, nolūkā precizēt apelācijas sūdzības robežas, tika saņemts atbildētājas advokāta skaidrojums, ka gadījumā, ja tiek atjaunota vēsturiskā robeža, t.i., pēc atbildētājas zemes robežu plāna, pretprasībai nav pamata.

Ikkatrs robežu strīds ietver strīdu par īpašuma tiesībām uz zemes gabalu, aptvertu no strīdīgās robežas. Īpašuma prasības un robežu prasības atšķirošās pazīmes ir tās, ka īpašuma prasība ietver noteiktā zemes īpašnieka prasījumu, lai atdotu šo zemes gabalu, izņemot to no atbildētāja nelikumīgā valdījuma, kamēr strīds par robežām grib panākt divu zemes gabalu robežu noteikšanu, kas ar laiku kļuvušas par nenoteiktām. Pirmajā lietu šķirā jautājums iet par to, ka īpašums ir zināms zemes gabals, kurš ietverts noteikti nodibinātās robežās, bet otrajā – līdz kādai vietai sniedzas prasītāja un līdz kādai vietai atbildētāja īpašums (sk. *F. Konradi, A.Valters. Civillikumi ar paskaidrojumiem. 1935., 122.lpp*).

Tiesā celtā pretprasība nevar tikt apmierināta, jo tā faktiski ir bezpriekšmetiska. Zemes gabalu pārklāšanās konstatēšana nevar kalpot par pamatu atzinumam, ka pastāv konkrēts zemes gabals ar precīzām tā robežām, uz kuru varētu tikt atzītas īpašuma tiesības.

Pierobežnieku starpā pastāvošs strīds par robežām rada neskaidrības un aizskar šo zemes īpašnieku Civillikuma 927., 1036., 1039. un 1042.pantā garantētās tiesības pēc saviem ieskatiem izmantot savu īpašumu un gūt no tā labumu. Neskaidro robežu dēļ šāds tiesību aizskārums ir abiem zemes īpašniekiem.

Šāda strīda izšķiršanas mērķis ir izbeigt kaimiņu domstarpības robežu jautājumā, kā arī novērst īpašuma tiesību aizskārumus.

Turklāt šāda strīda risināšanas procesā tiesa ir tiesīga noteikt robežzīmju atrašanās vietas dabā, līdz ar ko, veicot tālākos zemes gabalu mērniecības

darbus, kadastrā ierakstītās un zemesgrāmatā koroborētas zemes gabala platības var mainīties, taču tikai un vienīgi normatīvajos aktos atļautajās atkāpju robežās.

[12] Izšķirot strīdu par robežām, tiesai jāizšķiras, kuram robežas noteikšanas variantam dodama priekšroka – prasītāja vai atbildētāja, vienlaikus tiesai jāpārliecinās, vai pušu piedāvātie robežas atrašanās vietas plāni ir izgatavoti atbilstoši normatīvo aktu prasībām, proti, vai tie var kalpot par pamatu robežas noteikšanai (sk. *Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2020.gada 18.maija sprieduma lietā Nr.SKC-53/2020 (C20438911) 12.punktu*).

[12.1] Noteikumi Nr.1019 (sk. punktus par robežas izvērtēšanas un atjaunošanas vispārīgajiem noteikumiem) paredz vairākas apvidus un zemes kadastrālās uzmērīšanas darbības, tajā skaitā, robežas izvērtēšana un noteikšana, kas nozīmē, ka mērniekam ir gan jāizvērtē dokumenti, gan jāapseko robežas dabā, gan jāveic mērījumi apvidū, tikai šāds mērniecības darbu komplekss var novest pie robežas atjaunošanas, tādējādi novēršot konstatētās neatbilstības.

Nav strīda par to, ka prasītājs ir ievērojis kārtību, kādu paredz Noteikumi Nr.1019 strīdīgās robežas noteikšanai, taču lietā tiek nodibināts, ka pieaicinātais mērnieks nav veicis visas nepieciešamās darbības strīdus robežpunkta atjaunošanai. Nav veikta zemes robežu priekšizpēte tādā izpratnē, ka nav analizēti visi viņa rīcībā nodotie zemes kadastrālās uzmērīšanas dokumenti, faktiski vienīgais mērnieka /pers. C/ secinājums ir tāds, ka viņa noteiktā pagaidu robežzīme Nr.1 atbilst prasītāja īpašuma robežu plānam (*lietas 1.sējuma 21.-24.lapa*).

Tiesas kolēģija nevar pievienoties pirmās instances tiesas vērtējumam par prasītāja iesniegto Aktu (sk. *šī sprieduma 3.4.2.punktu*) un atzīst, ka pēc tā nevar vadīties, nosakot dabā nozudušas robežzīmes atrašanās vietu.

Ņemot vērā to, ka atbildētājas zemes robežu plāns sagatavots agrāk, secīgi nākamajai robežu uzmērīšanai bija jāpieskaņo šim plānam, turklāt atbildētājas zemes ierīcības lieta nekad nav bijusi nozaudēta, līdz ar ko tajā iekļautos datus varēja pārbaudīt mērnieks, atjaunojot nozudušo robežpunktu.

2021.gada 13.decembra izbraukuma tiesas sēdē, pārbaudot mērnieka /pers. C/ liecību uz vietas, viņš apstiprināja, ka sava Akta sagatavošanā izmantojis un vadījies tikai pēc prasītāja aktuālā robežu plāna, pārbaudījis tikai /adrese A/ īpašuma robežzīmes, izlases kārtībā arī atsevišķas robežzīmes no /adrese C/ un /adrese B/ plāniem, bet noteikti ne visas, ar ko skaidrojams tas, ka Aktā pagaidu robežzīmes punkta koordinātas precīzi sakrīt ar prasītāja 2002.gada zemes robežu plānu.

Noteikumu Nr.1019 80.punktā ietverts nosacījums, ko nav ņēmis vērā mērnieks /pers. C/, proti, atjaunojot apvidū neesošu robežzīmi, tās atjaunošanā obligāti jāizvērtē robežu atbilstība ar robežojošās zemes vienības zemes robežu plāniem un izmērīšanas abrisiem, kā arī jāizmanto gan uzmērāmās, gan robežojošās zemes vienības robežas noteikšanas akti un robežpunktu piesaistes abrisi.

Lemjot par dabā neesošas robežzīmes atjaunošanu, ir jāņem vērā arī tas, ka 1995.gada 21.oktobra zemes robežu ierādīšanas aktā īpašuma /adrese B/ robežas ir saskaņotas ar tā laika īpašuma /adrese A/ īpašnieci un šajā aktā īpašuma /adrese B/ zemes gabala robežas garums norādīts 223 m pa koplietošanas ceļa joslas malu (attālums no robežzīmes Nr.1 līdz robežzīmei Nr.2 atbildētājas plānā).

Ja strīdus robežzīme tiek atjaunota pēc prasītāja iesniegtās mērnieka /pers. C/ shēmas, šīs robežas garums samazināsies un būs 218,35 m.

Tiesas kolēģija par kļūdainu atzīst pirmās instances tiesas secinājumu, ka atbildētājas pieaicinātais sertificētais mērnieks /pers. I/ faktiski ir pievienojies /pers. C/ Aktam un strīdus robežpunkta noteikšanas shēmai (nav pretrunā ar to). Tieši pretēji – 2018.gada 11.maijā prasītājam paziņots, ka pēc /pers. I/ atzinuma saņemšanas, tiek piemērots Noteikumu Nr.1019 89.punkts, proti, uzsāktie zemes kadastrālās uzmērīšanas darbi nevar tikt turpināti, jo atzinumi ir pretrunā viens otram (*lietas 1.sējuma 28.lapa*).

Sertificēta mērnieka /pers. I/ 2018.gada 17.aprīļa atzinumā minēts, ka nav iespējams salīdzināt, vai uzmērīšana 2002.gada 18.oktobrī veikta korekti – atbilstoši 1993.gada 26.martā ierādītajām zemes robežām vai nē, līdz ar ko jautājums par robežu novietojumu apvidū atrisināms īpašniekiem savstarpēji vienojoties vai tiesā (*lietas 1.sējuma 26.lapa*).

Uzmērot prasītājam piederošo zemes gabalu, mērniekam obligāti bija jāpieslēdzas agrāk uzmērītajām robežām, kopējiem robežpunktiem, turklāt saglabājot jau iepriekš noteiktās robežpunktu koordinātas, kas nav izdarīts.

Robežpunktu atrašanās vietas parāda piesaistes abrisos. Abrisus sastāda robežzīmju ierīkošanas laikā.

Attiecīgi strīdus robežpunkta atrašanās vieta nevar tikt noteikta pēc prasītāja iesniegtā piedāvājuma, jo 2018.gada 14.februāra atzinums un tam pievienotā robežu shēma neatspoguļo to metodoloģiju, kāda izvirzīta Noteikumos Nr.1019, kas izskatāmajā lietā ir piemērojamā tiesību norma.

Par pamatu strīdus robežpunkta noteikšanai bija jāņem atbildētājas zemes gabala robežu plāns, ko mērnieks /pers. C/ nav darījis.

[12.2] Noteikumu Nr.1019 97.punkts paredz, ka gadījumos, kad mērnieks atzīst, ka ierosinātāja un pierobežnieka zemes robežu plāni ir sagatavoti, neievērojot normatīvo aktu prasības zemes ierādīšanas un zemes kadastrālās uzmērīšanas jomā, mērniekam jānosaka robeža, ievērojot šo noteikumu 98.punktā minētos principus, piemēram: ir jāievēro robežas noteikšanas tiesiskā pamatojuma dokumenti un robežām, kas noteiktas no robežpunkta uz robežpunktu, ir jāievēro hronoloģiskā secība zemes kadastrālās uzmērīšanas darbu izpildē, turklāt robežas novietojuma risinājumā jāievēro to ēku atrašanās vieta, kuras uzbūvētas pirms robežposma noteikšanas darbiem.

Tiesas kolēģija atzīst, ka pēc analoģijas šie paši principi ir jāievēro gadījumos, kad robežstrīda gadījumā tiek nodibināts, ka instrumentāli uzmērītai zemes vienībai nav atrodami pirmdokumenti (sk. *šī sprieduma 8.1.punktu*), savukārt pierobežnieka zemes vienības robežas noteiktas tikai ar ierādīšanas metodi, jo dokumentu neesamība attiecībā uz prasītāja zemes robežu plānu objektīvi nevar tikt pārbaudīti, līdz ar ko nav iespējams iegūt pārliecību, ka tie sagatavoti, ievērojot normatīvo aktu prasības zemes ierādīšanas un zemes kadastrālās uzmērīšanas jomā.

Minētos principus ir ievērojis atbildētājas pieaicinātais mērnieks /pers. J/, 2019.gada 8.novembrī sagatavojot robežas apsekošanas aktu.

2021.gada 6.maijā apelācijas tiesa nolēma dot atļauju atbildētājai veikt sava zemes gabala uzmērīšanu, nolūkā iesniegt savu strīdus robežzīmes noteikšanas variantu.

Mērnieks /pers. J/ izgatavojis gan zemes robežu plāna, gan situācijas plāna projektus (*lietas 2.sējuma 48. un 49.lapa*) un robežpunktu koordinātu sarakstu kā pielikumu sava plāna projektam (*lietas 2.sējuma 60.lapa*), nosakot strīdus robežpunkta (pēc atbildētājas robežu plāna Nr.2) koordinātas: /koordinātas A/.

[13] Tiesā celtā prasība nevar tikt noraidīta, kā to lūdz atbildētāja.

Tiesas kolēģija secina, ka, izspriežot strīdu par neskaidras robežas noteikšanu, apstāklim, ka pirmatnējos zemes ierādīšanas un/vai uzmērīšanas materiālos ir noteikti robežpunkti, nav izšķirošas nozīmes. Robeža starp nekustamajiem īpašumiem kalpo savstarpējai nekustamo īpašumu nošķiršanai. Līdz ar to, ja iepriekš noteiktā robeža ir neskaidra un dabā nav identificējama, ir jāatrod „īstā" robeža. Būtiski ir, lai noteiktā robeža no vienas puses atbilstu prasītāja zemes platībai, bet no otras – atbildētājas zemes platībai, kas ierakstīta zemesgrāmatā, bet normatīvajos aktos pieļaujamās kļūdas robežās.

Strīda izšķiršanas mērķis ir izbeigt kaimiņu domstarpības robežu jautājumā, kā arī novērst īpašuma tiesību aizskārumus.

Par pamatu prasības noraidīšanai nevar kalpot apgalvojums, ka robežzīme obligāti jāatjauno tā, lai nesamazinātos atbildētājai piederošā zemes platība, jo šī zemes gabala robežas vēsturiski noteiktas agrāk.

Lietā nodibināts, ka īpašuma /adrese A/ zemes robežas noteiktas ar ierādīšanas metodi agrāk, nekā īpašumam /adrese B/ (sk. *sprieduma 8.2.1. un 8.5.punktu*).

Pretēji atbildētājas ieskatam tiesas kolēģija atzīst, ka ar liecinieces /pers. K/ liecību nevar tikt nodibināts fakts, precīzi kurā vietā vēsturiski tika nostiprinātas pirmās kupicas starp abiem īpašumiem.

Liecinieces liecība tika uzklausīta izbraukuma tiesas sēdē. Atrodoties uz /Ielas nosaukums/ ielas ar skatu uz abiem īpašumiem, lieciniece liecināja, ka robeža bija pavisam citā vietā, žoga nebija, kaimiņiem nebija tādas iebrauktuves, kā ir tagad, bet viņiem bija mašīna un piekļūšanai savā īpašumā viņi izmantoja pavisam citu vietu no /Ielas nosaukums/ ielas puses, bet tajā vietā, kur tagad ir kaimiņu iebrauktuve, bija lielie bērzi.

Uz tiesas jautājumu, par kādu laika posmu lieciniece stāsta, tika saņemta atbilde, ka par padomju laikiem. Tam, kur, abpusēji vienojoties, iepriekšējie īpašnieki (lietotāji) bija noteikuši savas robežas, izskatāmajā lietā nav nekādas nozīmes.

Atrisinot robežstrīdu ne tikai mērniekiem, bet arī tiesai ir saistoši Noteikumi Nr.1019, jo tiesas spriedums, ar kuru tiks noteikta strīdus robežzīmes atrašanās vieta dabā, nenoliedzami izraisīs abu pušu zemesgrāmatā koroborētu zemes vienību platību atšķirības, taču tas atbilstoši šo noteikumu 187.punktam ir pieļaujams, jo tiesas spriedums iegūst tiesiskā pamatojuma dokumenta juridisko statusu.

Noteikumu Nr.1019 188.punkts paredz, ka ciema (/Apdzīvotas vietas nosaukums/) teritorijā, pieļaujamā platību atšķirība nedrīkst pārsniegt:

1. atšķirību, kas noteikta, izmantojot formulu ± 0,1 ?¯P (P – zemes vienības vai vienības daļas platība (ha)), ja platība ir vienāda ar 1,0 ha vai mazāka (prasītāja īpašums);
2. atšķirību, kas noteikta, izmantojot formulu ± 0,25 ?¯P (P – zemes vienības vai vienības daļas platība (ha)), ja platība ir lielāka par 1,0 ha, bet nepārsniedz 200 ha (atbildētājas īpašums).

Izšķirot jautājumu par to, kuram robežas noteikšanas variantam dodama priekšroka – prasītāja vai atbildētājas, tiesai jāpārbauda, vai, nosakot robežu vietā, kur to lūgušas puses, saglabāsies jau noteiktās un zemesgrāmatā ierakstītās zemes platības.

Tiek nodibināts, ka nevienā no abiem variantiem zemes robežas nepārsniegs Noteikumu Nr.1019 188.punktā noteiktās pieļaujamās atkāpes attiecībā uz platībām.

[14] Taču tiesas kolēģija atzīst, ka izskatāmajā lietā nodibinātie apstākļi norāda uz to, ka, izvēloties strīdus robežpunkta atrašanās vietu, kā vienīgais kritērijs nevar tikt vērtēts tas, vai atkāpes no koroborētajām zemes platībām, atbilst normatīvajos aktos noteiktajām atkāpju robežām.

Jebkuras lietas izskatīšanā svarīgs ir tās rezultāts – taisnīgs spriedums (sk. *Satversmes tiesas 2014.gada 9.janvāra sprieduma lietā Nr. 2013-08-01 secinājumu daļas 11.punktu*). Arī no Satversmes 1.pantā ietvertā taisnīguma principa izriet, ka tiesas spriešanas uzdevums ir atrast patiesu un taisnīgu lietas risinājumu, citiem vārdiem sakot, tiesas darba rezultātam bez šaubām ir jābūt „taisnīgam spriedumam" (sk. *Satversmes tiesas 2003.gada 4.februāra sprieduma lietā Nr.2002-06-01 secinājumu daļas 3.punktu*).

Tiesas spriešanas pamatuzdevums civillietās ir atrast taisnīgāko un lietderīgāko strīda risinājumu.

Tā kā izskatāmajā lietā strīda izšķiršanas mērķis ir izbeigt kaimiņu domstarpības robežu jautājumā, kā arī novērst īpašuma tiesību aizskārumus, strīdīgās robežas noteikšana jāveic atbilstoši pušu īpašumā esošai zemes platībai, ņemot vērā un vērtējot arī abu īpašumu funkcionalitātes nodrošināšanu un citus kritērijus.

Tiesas kolēģija atzīst, ka gadījumā, ja neviens no iesniegtajiem robežas noteikšanas variantiem nenodrošina taisnīgumu strīda risinājumā, tiesa ir tiesīga noteikt citu, no pušu iesniegtajiem variantiem atšķirīgu robežpunkta atrašanās vietu, kas būtu pamatota ar atbilstošiem tiesas argumentiem un balstīta uz attiecīgiem pierādījumiem.

Ja iepriekš noteiktā robeža ir neskaidra un dabā nav identificējama, ir jāatrod „īstā" robeža. Būtiski ir, lai noteiktā robeža no vienas puses atbilstu prasītāja zemes 0,3187 ha platībai, bet no otras – atbildētājas zemes 3,09 ha platībai normatīvajos aktos pieļaujamās kļūdas robežās.

Tas, ka konkrētais robežstrīds prasa individuālu risinājumu, kas sabalansēti un maksimāli vienlīdzīgi skartu abu pušu tiesības uz īpašumu un tiesībām uz noteiktību un tiesisko stabilitāti, izriet no visu lietā iesaistīto mērnieku atzinumiem un liecībām.

Atbildētājas pieaicinātais mērnieks /pers. J/ ir apsekojis dabā ne tikai strīdā iesaistīto pušu zemes vienības, bet arī citu atbildētājas pierobežnieku zemes vienības un attiecīgi kopējos robežposmus un robežpunktus, 2019.gada 8.novembrī sagatavojot robežas apsekošanas aktu un robežu neatbilstības shēmu (*lietas 1.sējuma 111.-115.lapa*). /pers. J/ cita starpā ņēmis vērā, ka zemes vienība Nr./adreses D kadastra Nr./ (/adrese D/) izveidota 2009.gadā, sadalot zemes vienību Nr./numurs D/, kuras kadastrālās uzmērīšanas lietā esošajā 1998.gada 25.septembra robežu plānā attēlotais robežpunkts Nr.2 nav zemes vienības Nr./kadastra Nr. adresei D/ 2009.gada 29.oktobrī sagatavotajā zemes robežu plānā attēlotais robežpunkts Nr.2, taču tas atbilst zemes vienības Nr./kadastra Nr. adresei B/ (atbildētājas īpašums) robežu plānā attēlotajam robežpunktam Nr.1, kā arī tas nav mainījies pašvaldības autoceļa rekonstrukcijas darbu rezultātā. Minētajam ir nozīme, ņemot par robežpunkta Nr.2 atbildētājas īpašumā atrašanās vietu, jo robežu plānā robežmala no punkta 1 uz punktu 2 ir 223 m.

Savukārt prasītājs, iesniedzot īpašumu /adrese C/ (/adrese C/) un /adrese E/ (/adrese E/) robežu noteikšanas aktu un zemes robežu plānu (*lietas 1.sējuma 63.-69.lapa*), akcentē, ka ir saskaņojis ar pierobežniekiem kopējos robežpunktus, līdz ar ko prasītāja zemes vienības robežu plānā atspoguļotā robežmala no punkta 1 uz punktu 2 (robežas garums starp /adrese C/ un /adrese A/) ir 21,8 m un, lai to saglabātu, robežpunkts jāatjauno pēc prasītāja zemes robežu plāna.

Minētais norāda uz to, ka, savstarpēji salīdzinot abu īpašumu robežmalu garumus, kas iet gar /Ielas nosaukums/ ielu un kas ir atspoguļoti abu īpašumu robežu plānos, kas reģistrēti kadastrā, veidojas nesakritība aptuveni 4 metru garumā, patiesie nesakritības cēloņi nav noskaidroti.

Pirmās instances tiesas nozīmētais eksperts /pers.K/ savā atzinumā (*lietas 1.sējuma 87.lapa*) faktiski nav sniedzis atbildes uz viņam uzdotajiem jautājumiem pēc būtības. Vienlaicīgi eksperts savā atzinumā apliecinājis to pašu, ko citi lietā iesaistītie mērnieki: robežstrīda būtība ir tāda, ka viena robežpunkta dabā neesamības dēļ veidojas abu zemes īpašumu robežu savstarpējā neatbilstība (pārklāšanās), nav atrodami prasītāja zemes ierādīšanas un uzmērīšanas materiāli. Līdz ar ko spēkā esošais kadastrā reģistrētais zemes robežu plāns var būt maldinošs, savukārt atjaunot pazudušo robežzīmi pēc atbildētājas robežu plāna un abrisa nebūtu korekti, jo abrisa izgatavošanas metodes nenodrošina nepieciešamo precizitāti turklāt /Ielas nosaukums/ ielas ass līnija, veicot ceļa rekonstrukciju, ir mainījusies.

Eksperts secina: konkrētais robežstrīds nav risināms, izmantojot tikai abu zemes vienību pieejamos juridiskos un tehniskos robežu noteikšanas materiālus, bet gan savstarpēji vienojoties vai tiesas ceļā.

Izbraukuma tiesas sēdē tika pārbaudīta mērnieku /pers. C/ un /pers. J/ liecība un viņu noteikto strīdus robežpunkta atrašanās vietu savietošana ar dabā esošo situāciju, proti, abu īpašumu funkcionalitāte saistībā ar to, ka abiem īpašumiem vienīgā piekļuve ir no /Ielas nosaukums/ielas puses.

/pers. C/ Aktā un projekta shēmā iezīmētā strīdus robežzīme atrodas precīzi pa vidu atbildētājas īpašuma iebrauktuvei no /Ielas nosaukums/ielas (sk. *tiesas veiktās fotofiksācijas fotoattēlus Nr.577; 578; 566; 568; 569; 570; 571*).

/pers. J/ sagatavotā plāna projekta un tā pielikuma Nr.1 atspoguļotā robežpunkta Nr.2 atrašanās vieta atrodas precīzi pa vidu prasītāja īpašuma iebrauktuvei no /Ielas nosaukums/ ielas (sk. *tiesas veiktās fotofiksācijas fotoattēlus Nr.564; 565; 575; 576*).

Izbraukuma tiesas sēdes laikā tika veikti mērījumi un tiesas kolēģija fiksēja, ka prasītāja pašreizējā iebrauktuve ir 3,40 m plata, atbildētājas – 5 m plata (šie mērījumi nav precīzi, bet aptuveni).

Atbilstoši 2015.gada 30.jūnija Noteikumiem par Latvijas būvnormatīvu LBN 201-15 „Būvju ugunsdrošīb" iebrauktuvju platumam jābūt vismaz 3,5 metri.

Tiesas kolēģija konstatē, ka abos gadījumos tiks traucēta iebraukšana katrā no īpašumiem, jo pēc abiem projektiem strīdus robežpunkts tiks novietots precīzi pa vidu vienai no iebrauktuvēm, tādējādi traucējot normālai īpašumu funkcionēšanai, līdz ar ko nav izslēgti turpmākie strīdi, piemēram par ceļa servitūta nodibināšanu u.tml.

Ir pašsaprotami, ka apbūves teritorijās ēkām un citām būvēm jābūt nodrošinātām ar piebrauktuvēm ugunsdzēsības un glābšanas tehnikai.

Priekšskats uz abiem īpašumiem no /Ielas nosaukums/ ielas puses (sk. *tiesas veiktās fotofiksācijas fotoattēlus Nr.572; 573 un 574*) apliecina, ka abus īpašumus dabā norobežo koka žogs un tā turpinājuma daļa uz ielas pusi ir zaļas krāsas metāla žoga posms.

Katrai zemes vienībai, uz kuras atrodas ēkas vai būves, ir jānodrošina ar piebraukšanas iespējamību, t.i. zemes vienībai ir jārobežojas ar lielceļu, ceļu, ielu, piebraucamo ceļu (piebrauktuvi) vai arī tam piekļūšana tiek nenodrošināta ar servitūtu.

Tiesas kolēģija izbraukuma sēdē piedāvāja pusēm apspriest kā alternatīvu citu strīdus robežpunkta atrašanās vietu dabā, kas atrastos vietā, kurā dabā jau atrodas metāla žogs, kas norobežo abus īpašumus un atrodas aptuveni pa vidu /pers. C/ un /pers. J/ noteiktajiem strīdus robežpunkta atrašanās vietām, tādējādi panākot uz savstarpējo piekāpšanos vērstu strīda risinājumu, kurš varētu izbeigt abu pušu robežstrīdu un ļautu netraucēti lietot katru no īpašumiem.

Attiecībā uz tiesas piedāvāto alternatīvo risinājumu abas puses cēla iebildumus: atbildētāja norādīja uz to, ka viņa nepiekrīt nekādiem kompromisiem, jo atņemt viņai piederošu zemi nevienam nav tiesības, savukārt prasītājs pauda neizpratni, kādēļ tad viņš uzsācis tiesāšanos, ja nevar panākt taisnību, turklāt sētā nevarēs ievest malku.

Tiesas kolēģija, izvērtējot iebildumus, atzīst, ka tiesas noteiktā strīdus robežpunkta atrašanās vieta dabā ir vistaisnīgākā un tā ir vienīgais iespējamais robežstrīda taisnīgais risinājums.

Abi pieaicinātie mērnieki veica mērījumus un noteica, ka šī alternatīvā robežpunkta koordinātas ir: /koordinātas B/.

Alternatīvā robežpunkta atrašanās vieta dabā tika fiksēta, ko apliecina izbraukuma tiesas sēdē veiktā fotofiksācija (sk. *tiesas veiktās fotofiksācijas fotoattēlus Nr.582; 584; 585; 586*).

Pārbaudot abu īpašumu platību izmaiņas, ja strīdus robežpunkts tiek noteikts pēc šīm koordinātām, abi mērnieki veica aprēķinus, apliecinot, ka prasītāja zemes platība samazinātos par 0,0168 ha, bet atbildētājas – par 0,1089 ha, kas iekļaujas Noteikumu Nr.1019 188.punktā minētajās atkāpju robežās katram no īpašumiem: attiecīgi prasītāja zemes platība būtu 0,3019 ha, bet atbildētājas – 2,9811 ha.

Turklāt šajā gadījumā tiktu saglabāta tā situācija, kāda faktiski pastāv un tiek respektēta abu kaimiņu starpā kopš 2006.gada, jo pati atbildētāja paskaidroja, ka 2006. un 2005.gadā kaimiņš uzcēla koka žogu starp abiem īpašumiem, viņai nebija pret to nekādu iebildumu, lai gan šis žogs atradās uz viņas zemes.

Nenoliedzami, savrupmāju dzīvojamās teritorijas zemes vienības drīkst iežogot tikai atbilstoši apbūves noteikumiem, taču parasti starp zemes vienībām žogus būvē, īpašniekiem savstarpēji vienojoties un šādi žogi tiek izvietoti pa zemes vienības robežām.

Nav apstrīdams tas, ka žogs automātiski neveido zemes robežas, taču kopš tas norobežo abus īpašumus, ir pagājuši vairāk kā 10 gadi, atbildētāja nav cēlusi iebildumus, proti, nav cēlusi prasību par viņas valdījuma traucējuma novēršanu u.tml., tādējādi pieņemot un respektējot, ka žogs norobežo abus īpašumus.

Turklāt šāda robežpunkta novietojuma risinājumā tiek ievērots princips, ka ir jāņem vērā ēku, kuras uzbūvētas pirms robežpunkta noteikšanas darbiem, atrašanās vieta (sk. *sprieduma 8.6.punktā nodibināto apstākli*).

Apsekojot abus īpašumus dabā, tiesas kolēģija konstatēja, ka, izvēloties to robežpunkta atrašanās vietu, ko piedāvājis mērnieks /pers. J/, pastāv iespēja, ka viena no prasītāja īpašuma sastāvā ietilpstošajām ēkām daļēji atradīsies uz atbildētājas zemes (sk. *šī sprieduma 8.6.punktu*), savukārt atbildētājai tiek pilnībā saglabāta brīva piekļuve visām viņas īpašuma sastāvā ietilpstošajām ēkām un būvēm, kā arī netiek būtiski samazināta pagalma daļa.

[15] Ar spriedumu jāizlemj ar tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu saistītie jautājumi.

[15.1] Prasītājs ir samaksājis valsts nodevu par prasības celšanu 70 EUR (*lietas 1.sējuma 7.lapa*) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,20 EUR (*lietas 1.sējuma 7.lapa*), kā arī tiesāšanās izdevumus advokāta palīdzības samaksai 700 EUR (*lietas 1.sējuma 182.-183.lapa, 2.sējuma 20. un 46.lapa*).

[15.2] Savukārt atbildētāja ir samaksājusi valsts nodevu par pretprasību 70 EUR (*lietas 1.sējuma 110.lapa*) un apelācijas sūdzību 140 EUR (*lietas 1.sējuma 212.lapa*), ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,20 EUR (*lietas 1.sējuma 110.lapa*) un kancelejas nodevu par liecinieku uzaicināšanu (*lietas 1.sējuma 170.lapa, 2.sējuma 81.lapa*). Atbildētājai radušies ar lietas vešanu saistītie izdevumi advokāta palīdzības samaksai 1000 EUR (*lietas 1.sējuma 48., 165.lapa*) un ar pierādījumu savākšanu saistītie izdevumi 1944 EUR (*lietas 1.sējuma 166.-169.lapa, 2.sējuma 50.lapa*).

[15.3] Tā kā pretprasība tiek noraidīta, atbildētājai viņas samaksātie tiesāšanās izdevumi netiek atlīdzināti.

Nav pamata arī prasītāja samaksāto tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanai, neskatoties uz to, ka pēc būtības tiesā celtā prasība tiek apmierināta, lai arī ne pēc prasītāja izteiktā priekšlikuma.

Tiesā celta prasība par robežu strīda atrisināšanu, nosakot, kurā vietā atjaunojama dabā nozudusi robežzīme. Šādiem strīdiem ir noteikta ārpustiesas risināšanas procedūra (Noteikumi Nr.1019), kas uzliek par pienākumu tiesai atrisināt robežstrīdu, ja pierobežnieki nav varējuši par to vienoties.

Ņemot vērā minēto, tiesas kolēģija atzīst, ka konkrētā lietu kategorija ir salīdzināma ar kopīpašuma izbeigšanas prasību lietām, kurās atbilstošāko sadales veidu izvēlas tiesa, ja kopīpašnieki par to nevar vienoties.

Līdz ar ko tiesas kolēģija atzīst, ka uz izskatāmo lietu, līdzīgi kā uz kopīpašuma izbeigšanas lietām, var tikt attiecināts princips, kas izriet no judikatūras atziņām, par to, ka lietās par kopīpašuma izbeigšanu katram kopīpašniekam ir jāuzņemas savi tiesāšanās izdevumi (sk. *Augstākās tiesas spriedumu lietā Nr.SKC-1060/2017 (C04459912) 3.4.punktu un Nr.SKC-542/2021(C30434016) 10.3.punktu*).

[15.4] Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas dokumentu piegādi lietā kopumā ir 17,54 EUR, lietas dalībnieki iemaksājuši 6,40 EUR, līdz ar to nesamaksātie izdevumi ir 11,14 EUR, kas jāsedz abām pusēm līdzīgās daļās jeb 5,57 EUR katram.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz augstāk minēto uz Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 204[1]., 430., 432., 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

**nosprieda**

apmierināt daļēji /pers.A/ prasību pret /pers.B/ par robežpunkta atrašanās vietas noteikšanu.

Atjaunot nekustamā īpašuma /adrese A/, kas ierakstīts /Apdzīvotas vietas nosaukums/ novada zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numursB/, sastāvā ietilpstošās zemes vienības kadastra Nr./kadastra Nr. adresei A/, robežzīmi Nr.1, nosakot tās atrašanās vietu dabā pēc koordinātām: /koordinātas B/

Noraidīt /pers.B/ pretprasību par īpašuma tiesību aizskāruma novēršanu noraidīt.

Piedzīt no /pers.A/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5,57 EUR (pieci *euro* un 57 centi), kas jāiemaksā Tiesu administrācijas, reģistrācijas Nr.90001672316, Valsts kases kontā Nr.LV51TREL2190458019000, kā maksājuma mērķi norādot

personas datus vai lietas numuru maksājuma identificēšanai.

Piedzīt no /pers.B/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5,57 EUR (pieci *euro* un 57 centi), kas jāiemaksā Tiesu administrācijas, reģistrācijas Nr.90001672316, Valsts kases kontā Nr.LV51TREL2190458019000, kā maksājuma mērķi norādot personas datus vai lietas numuru maksājuma identificēšanai.

Noteikt pusēm sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas, skaitot no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Spriedums sastādīts 2022.gada 13.janvārī.

Tiesnese L.Vēbere

Tiesnese J.Mauliņa

Tiesnese L.Jansone

DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.